

TARIM EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ

3. Baskı

Prof. Dr. İ. Hakkı İNAN

İÇİNDEKİLER

ÇİZELGELER	xvii
ŞEKİLLER.....	xx
ÖNSÖZ.....	xxi

BÖLÜM 1

Tarım Ekonomisinin ve Tarımın Tanımı ve Kapsamı

1.1. Ekonominin Tanımı ve Tercihler	1
1.2. Tarım Ekonomisinin Tanımı	1
1.3. Tarım Ekonomisi ve İşletmeciliğinin Kapsamı ve Dalları	2
1.4. Tarım Ekonomisinin Kısa Tarihi	5
1.5. Tarımda Ekonomik Problemlere Yaklaşım	7
1.6. Tarımın Tanımı	8
1.6.1. Tarımın Gelişim Süreci	10
1.6.2. Tarımsal Üretimin Özellikleri	10
1.6.2.1. Tarımda İş ve Aile Yaşantısının Bütünlüğü	11
1.6.2.2. Üretimin Doğal Koşullara Bağımlılığı	11
1.6.2.3. Risk ve Belirsizliklerin Çokluğu	12
1.6.2.4. Tarımda Kendine Yeterlilik	13
1.6.2.5. Tarımda Üretim Birimlerinin Küçük Olması	14
1.6.2.6. Üretimin Kesikliliği ve İşbölümünün Güçlüğü	14
1.6.2.7. Tarımda Talep ve Arz Esnekliklerinin Düşüklüğü	15
1.6.2.8. Üretim ve Piyasa Kontrolünün Sınırlı Oluşu	15
1.6.2.9. Eğitim ve Gelir Düzeyinin Düşüklüğü	17

BÖLÜM 2

Tarımın Türkiye Ekonomisine Katkısı

2.1. Nüfus ve İşgücü Katkısı.....	19
2.2. Üretim ve Verim Katkısı	25
2.2.1. Tarımsal Üretim Yapısı	25
2.2.2. Üretim Alanı, Üretim ve Verimdeki Gelişmeler	29
2.3. Toplum Beslenmesine Katkı.....	35
2.4. Sanayi Sektörüne Katkı.....	38
2.4.1. Tarıma Dayalı Sanayi.....	38
2.4.2. Tarımsal Girdi Sanayi	40
2.5. Milli Gelire Katkı.....	44
2.6. Dış Ticaret Katkısı	49

BÖLÜM 3

Tarımsal Üretim Ekonomisi

3.1. Genel Bilgiler	57
3.2. Azalan Verimler İlkesi (Faktör-Ürün İlişkisi).....	58
3.2.1. Sabit, Artan ve Azalan Verimler.....	58
3.2.2. Azalan Verimler Kanunu.....	59
3.3. İkame İlkeleri	65
3.3.1. Girdilerin İkamesi (Faktör-Faktör İlişkisi).....	65
3.3.2. Ürünlerin (Girişimlerin) İkamesi (Ürün-Ürün İlişkisi)	69
3.4. Tam Rekabette Firmanın Kısa Dönem Üretim Kararı	72
3.5. Fırsat Maliyeti (Alternatif Maliyet) İlkesi	75
3.6. Eşit Marjinal Gelirler İlkesi	76
3.7. Nispi Avantaj (Karşılaştırmalı Üstünlük) Teorisi	78
3.7.1. Uzmanlaşma ve Farklılaşma	78
3.7.2. Mutlak ve Nispi Avantaj	79

BÖLÜM 4

Doğal Kaynaklar Ekonomisi ve Değer Biçme

4.1. Temel Kavramlar	83
4.2. Çevresel Malların Değerlemesinde Kullanılan Yöntemler	85
4.2.1. Fayda /Maliyet Analizi.....	86
4.2.2. Şartlı Değerleme (Contingent Valuation)	88
4.2.3. Hedonik Fiyat Yöntemi.....	89
4.2.4. Seyahat Maliyeti Yöntemi	90
4.2.5. Çevre Kalitesinin Verim ve Kaliteye Yaptığı Etkilerin Verimlilik Değişimi Yaklaşımıyla Ölçülmesi	91
4.3. Tarım Arazileri Değer Biçme Yöntemleri	92

4.3.1. Gelir Yöntemi	93
4.3.1.1. Kira Geliri Yaklaşımı	93
4.3.1.2. Artık Gelir Yaklaşımı	94
4.3.1.3. Kapitalizasyon Faiz Oranı	96
4.3.2. Pazar Değeri Yöntemi	97

BÖLÜM 5

Tarım Politikası

5.1. Tarım Politikasının Tanımı ve Konusu	101
5.2. Tarım Politikasının Amaçları	103
5.2.1. İstihdam ve Gelir Amacı	104
5.2.2. Üretimde Kendine Yeterlilik Amacı	105
5.2.3. Verimlilik (Prodüktivite) Amacı	105
5.2.4. İhracat Amacı	106
5.2.5. Diğer Amaçlar	106
5.2.6. Türkiye Tarım Politikası Amaçları	107
5.3. Tarım Politikasının Araçları	110
5.3.1. Piyasa Fiyatlarını Doğrudan Etkileyen Araçlar	110
5.3.1.1 Fiyat Politikası	110
5.3.1.2. Fiyat Saptamada Dikkate Alınan Faktörler	111
5.3.1.3. Fiyat Belirleme Yöntemleri	111
5.3.1.4. Fiyat Politikası Uygulamalarının Değerlendirilmesi	116
5.3.2. Piyasa Fiyatlarını Etkilemeyen Tarım Politikası Araçları	116
5.3.2.1. Fark Ödeme (Prim) Sistemi	117
5.3.2.2. Doğrudan Gelir Desteği	119
5.4. Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli	121
5.5. Desteklenecek Ürünlerin Nitelikleri	124
5.6. Destekleme Yöntemlerinin Değerlendirilmesi	125
5.7. Fiyat Tespitinde Kooperatiflerin Rolü	128
5.8. Yapısal Politikalar	129
5.8.1. Kurumsal Reformlar (Toprak Reformu v.b.)	129
5.8.1.1. Toprak Reformu	130
5.8.1.2. Toprak Toplulaştırması	131
5.8.2. Kredi Politikası	131
5.8.3. Girdi Politikası ve Sübvansiyonlar	132
5.8.4. Üretim Politikası ve Fark Ödeme (Prim) Destekleri	134
5.8.5. Türkiye’de Tarıma Verilen Desteklerin Değerlendirilmesi	138
5.8.6. Ticaret Politikası	139
5.8.7. Eğitim Politikası	139
5.9. Sosyal Politikalar	142

BÖLÜM 6

Uluslararası Tarım Politikası

6.1. Uluslararası Tarım Politikasının Tanımı ve Amaçları.....	147
6.2. Uluslararası Tarım Politikasında Rol Oynayan Kuruluş ve Anlaşmalar.....	148
6.2.1. Birleşmiş Milletler.....	148
6.2.2. Uluslararası Tarımsal Kuruluşlar.....	148
6.2.3. Üretim ve Beslenme ile İlgili Kuruluşlar.....	149
6.2.4. Tarımsal Kalkınma ile İlgili Kuruluşlar.....	149
6.2.5. Tarımsal Ticaret İle İlgili Kuruluşlar.....	151
6.3. Bölgesel Entegrasyonlar.....	157
6.3.1. Avrupa Birliği (European Union).....	157
6.3.1.1. Avrupa Birliğinin Organları.....	158
6.3.1.2. Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası (CAP).....	161
6.3.1.3. Türkiye ve Avrupa Birliği İlişkileri.....	168
6.3.1.4. Gümrük Birliği ve Türkiye.....	170
6.3.1.5. Tam Üyelik Sürecinde Türkiye.....	171
6.3.1.6. Türk Tarımının Topluluk Tarımına Uyumu.....	172
6.3.2. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA) 11.....	175
6.3.3. Güney Amerika Ortak Pazarı (MERCOSUR) 12.....	175
6.3.4. Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) 13.....	176
6.3.5. Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN)14.....	176
6.3.6. Asya SerbestTicaret Bölgesi (AFTA) 14.....	177
6.3.7. Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) 15.....	177

BÖLÜM 7

Tarımsal Üretim Faktörleri

7.1. Üretim Faktörleri.....	179
7.2. Toprak.....	179
7.2.1. Tarım Toprakları.....	183
7.2.1.1. Tarla Arazisi.....	186
7.2.1.2. Bağ Arazisi.....	186
7.2.1.3. Meyve Bahçeleri.....	188
7.2.1.4. Sebze, Çiçek ve Süs Bahçeleri.....	189
7.2.1.5. Çayır-Mera Arazisi.....	190
7.2.1.6. Orman Arazisi.....	192
7.2.1.7. Sazlık ve Bataklık Arazi.....	193
7.2.1.8. Su Yüzeyleri.....	193
7.3. Sermaye.....	194
7.3.1. Sabit Sermaye (Tesis Sermayesi).....	194
7.3.2. Döner (Mütedavil) Sermaye.....	195
7.3.3. Sermaye Birikimi.....	195

7.3.4. Tarım İşletmelerinde Sermayenin Sınıflandırılması	196
7.3.4.1. Sabit Sermaye (Çiftlik Sermayesi).....	197
7.3.4.2. İşletme (Müstecir ya da Kiracı) Sermayesi.....	199
7.4. Emek (İşgücü).....	205
7.4.1. Emek Arzı	205
7.4.2. Emek (İş) Verimliliği.....	205
7.4.3. Standart İşgücü Birimleri.....	206
7.4.4. İşbölümü.....	207
7.5. Girişimcilik (Müteşebbisin Yönetim Yeteneği).....	208

BÖLÜM 8

Tarımsal Finansman ve Kredi

8.1. Finansmanın Tanımı	213
8.2. Finansmanın Fonksiyonları.....	213
8.3. Tarımsal İşletmelerde Finansman Şekilleri.....	214
8.3.1. Bir Defa Yapılan Finansmanlar.....	214
8.3.2. Devamlı Finansmanlar.....	214
8.4. Finansman Yönünden Sermaye ve Çeşitleri	214
8.5. Tarımsal Kredi Kullanımında Amaçlar	215
8.6. Tarımda Kredi İhtiyacını Doğuran Nedenler.....	215
8.6.1. Küçük Aile İşletmelerinde Tasarrufun Zorluğu	215
8.6.2. Sermayenin Yavaş Devri.....	216
8.6.3. Değişen Pazar İstekleri ve Teknolojik Değişimler	216
8.6.4. Tarım Ürünleri Fiyatlarındaki Dalgalanmalar	216
8.6.5. Risk ve Belirsizliklerin Çokluğu.....	216
8.7. Kredilerin Açılmasında Dikkate Alınan İlkeler.....	216
8.8. Tarımsal Kredi Kaynakları.....	217
8.9. Tarımsal Kredi Veren Bankalar ve Kredi Miktarları	217
8.10. T.C. Ziraat Bankası'nın Kuruluşu ve Görevleri.....	218
8.11. Ziraat Bankasının Hukuki Yapısı, Amaçları ve Faaliyetleri.....	220
8.12. Ziraat Bankasının Tarımsal Kredilerinin Sınıflandırılması	221
8.12.1. Bitkisel Üretim Kredileri	222
8.12.1.1. Seracılık Kredileri	222
8.12.1.2. İyi Tarım Uygulamaları Kredileri	222
8.12.1.3. Organik Tarım Kredileri	222
8.12.1.4. Modern Basınçlı Sulama Kredileri.....	224
8.12.1.5. Tarım Makineleri Kredileri.....	224
8.12.1.6. Hasat ve Pazarlama Kredileri.....	225
8.12.1.7. Arazi Alım Kredileri.....	226
8.12.1.8. Sertifikalı Tohum, Fide ve Fidan Üretim Kredileri.....	226
8.12.1.9. Sertifikalı Tohum, Fide ve Fidan Kullanım Kredileri.....	227

8.12.1.10. Çok Yıllık Yem Bitkisi Üretim Kredisi.....	227
8.12.2. Hayvancılık Kredileri.....	227
8.12.2.1. Damızlık Süt Sığırcılığı Kredisi.....	228
8.12.2.2. Büyükbaş Süt Hayvancılığı Kredileri.....	229
8.12.2.3. Küçükbaş Süt Hayvancılığı Kredileri.....	230
8.12.2.4. Damızlık Döve Yetiştiriciliği Kredileri.....	230
8.12.2.5. Damızlık Etçi Sığır Yetiştiriciliği Kredileri.....	231
8.12.2.6. Büyükbaş Besicilik Kredileri.....	231
8.12.2.7. Küçükbaş Besicilik Kredileri.....	232
8.12.2.8. Damızlık Kanatlı Yetiştiriciliği Kredileri.....	232
8.12.2.9. Arıcılık Kredileri.....	233
8.12.2.10. Safkan At Yetiştiriciliği Kredileri.....	233
8.12.3. Su Ürünleri Kredileri.....	234
8.12.3.1. Su Ürünleri Avcılığı Kredileri.....	234
8.12.3.2. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Kredileri.....	234
8.12.4. Diğer Tarımsal Krediler.....	235
8.12.4.1. Nakliye Aracı Kredileri.....	235
8.12.4.2. Sözleşmeli Üretim Kredileri.....	235
8.12.4.3. İşletme Edindirme Kredileri.....	235
8.12.4.4. Taksitli Tarım Destek Kredisi.....	235
8.12.4.5. Lisanslı Depo Ürün Senedi/ELÜS Karşılığı Kredi.....	236
8.12.4.6. IPARD Programı Kapsamındaki Krediler.....	236
8.12.5. Devlet Destekli Tarım Sigortaları.....	236
8.12.6. Ziraat Bankasının Kredilerinden Yararlanma Koşulları.....	237
8.13. Ziraat Bankası'nın Tarımsal Kredi Uygulamaları.....	238
8.14. Tarımsal Kredi Sorunları ve Çözüm Önerileri.....	241

BÖLÜM 9

Tarımsal İşletme Yönetimine Giriş

9.1. Yönetim.....	245
9.2. Yönetim Aşamaları.....	246
9.3. Yönetim Fonksiyonları.....	248
9.4. Yönetimin Görev Alanları.....	249
9.4.1. Üretim Yönetimi.....	249
9.4.2. Mali Yönetim.....	249
9.4.3. Pazarlama Yönetimi.....	249
9.4.4. Personel Yönetimi.....	250
9.5. Yönetici.....	250

BÖLÜM 10

Tarım İşletmelerinde Performans Analizi

10.1. İşletme Analizinin Amacı ve Kapsamı	253
10.2. Envanter	254
10.3. Değerleme	254
10.4. Amortisman	255
10.4.1. Doğru Hat Yöntemi	255
10.4.2. Azalan Kalıntı (Bakiye) Yöntemi	256
10.5. Gayrisafi (Brüt) Üretim Değeri	257
10.6. İşletme Masrafları	259
10.6.1. Değişken Masraflar	260
10.6.2. Sabit Masraflar	261
10.7. Brüt Kâr	262
10.8. Net Kâr (Öz Sermaye Rantı)	262
10.9. Kâr ve Zarar Hesabı	262
10.10. Gelirlere ait Performans Göstergeleri	265
10.10.1. Gayri Safi (Brüt) Hasıla	265
10.10.2. Saf Hasıla	265
10.10.3. Tarımsal Gelir (İşletme Geliri)	265
10.10.4. Nakdi Gelir	266
10.10.5. Çiftlik Rantı	266
10.10.6. Toprak Rantı	266
10.10.7. İş Kazancı (Emek Rantı)	267
10.10.8. İşletmecinin Kârı ya da Zararı	267
10.10.9. Tarımsal Faaliyet Geliri	267
10.10.10. Tarım Dışı Gelir	267
10.10.11. Toplam Aile Geliri	267
10.10.12. Rantabilite Faktörü	267

BÖLÜM 11

Tüm İşletme Analizi

11.1. Analizde Kullanılan Etkinlik Standartları	269
11.2. Kârlılık (Rantabilite) Oranları	269
11.2.1. Yatırım Sermayesi Kârlılık Oranı (Ekonomik Rantabilite) (Rate of Return on Farm Assets)	269
11.2.2. Öz Sermayenin Kârlılık Oranı (Mali Rantabilite) (Rate of Return on Farm Equity)	270
11.3. Finansal Kaldıraç Oranı (Financial Leverage Ratio)	271
11.4. Gayrisafi Üretim Değeri	271
11.4.1. Ürün Fiyatları	272

11.4.2. Ürün Verimleri	272
11.4.3. Verimlilik İndeksleri	273
11.4.3.1. Tek Ürün İndeksi	273
11.4.3.2. Toplam Verimlilik İndeksi	273
11.4.4. Üretim Entansitesi	274
11.5. Sermaye Devir Oranı	278
11.6. Masraflar	279
11.7. Üretim Değerleri Masraflar İlişkisi	279
11.8. Sonuçların Değerlendirilmesi	280

BÖLÜM 12

Tarımsal Pazarlama

12.1. Pazar ve Pazarlamanın Tanımı	285
12.2. Pazara Arz Edilenler	286
12.2.1. Mallar	286
12.2.2. Hizmetler	286
12.2.3. Olaylar	287
12.2.4. Deneyimler	287
12.2.5. Kişiler	287
12.2.6. Yerler	287
12.2.7. Mülkiyet Hakları	287
12.2.8. Örgütler	287
12.2.9. Bilgi	288
12.2.10 Fikirler	288
12.3. Tarımsal Pazarlamanın Tanımı ve Kapsamı	289
12.4. Pazarlama Yaklaşımları	291
12.4.1. Fonksiyonel Yaklaşım	291
12.4.2. Kurumsal Yaklaşım	291
12.4.3. Yönetimsel Yaklaşım	292
12.5. Pazarlamanın Ana Hizmetleri	292
12.5.1. Toplama	293
12.5.2. İşleme	293
12.5.3. Dağıtım	293
12.6. Tarımsal Pazarlamanın Yardımcı Hizmetleri	294
12.6.1. Dereceleme	294
12.6.2. Standardizasyon	295
12.6.2.1. Türk Standartları	296
12.6.2.2. Uluslararası Standartlar ve Kalite Yönetim Sistemi	296
12.6.3. Kalite Kontrolü ve Toplam Kalite Yönetimi	299
12.6.3.1. Kalite Kontrolü	299
12.6.3.2. Toplam Kalite Yönetimi (TKY)	299

12.6.4. Paketleme	301
12.6.4.1. Ürün Koruma ve Etiketlemede Şifre (Kod) Uygulamaları	302
12.6.5. Depolama	304
12.6.6. Taşıma.....	305
12.6.7. Risk Alma	306
12.6.8. Fiyat Saptama	306
12.6.9. Finansman	308
12.6.10. Muhasebe	309
12.6.11. Satış.....	309
12.6.12. Reklâm (Talep Yaratma).....	309
12.6.13. Pazar Bilgilerini Toplama ve Yayma	311
12.7. Pazarlama Karması.....	311
12.7.1. Ürün.....	312
12.7.2. Fiyat.....	313
12.7.3. Dağıtım.....	313
12.7.4. Tutundurma (Promosyon).....	314
12.8. Pazarlama Kanalları.....	315
12.9. Pazarlama Marjları ve Pazarlama Faturası	316
12.10. Pazarlama Örgütleri.....	317
12.10.1. Pazarlama Kooperatifleri	317
12.10.2. Tanzim Satış Mağazaları.....	318
12.10.3. Toptancı Halleri ve Toptan Satış Mağazaları.....	319
12.10.4. Ticaret Borsaları	321
12.10.5. Perakende Satış Mağazaları.....	322
12.11. Vadeli İşlem Piyasaları (The Futures Market).....	323

BÖLÜM 13

Tarımsal Kooperatifçilik

13.1. Kooperatifçiliğin Tanımı ve Kapsamı.....	327
13.2. Kooperatifler ile Diğer Kuruluşların Karşılaştırılması	329
13.3. Tarım Kooperatifinin Şirketlere Üstünlüğü ve Yararları	330
13.4. Kooperatifçilik Değerleri.....	333
13.5. Kooperatifçilik İlkeleri	334
13.5.1. Gönüllü ve Açık Ortaklık (Serbest Giriş)	334
13.5.2. Demokratik Ortak Kontrolü	335
13.5.3. Ortağın Ekonomik Katılımı.....	335
13.5.4. Özerklik ve Bağımsızlık	337
13.5.5. Eğitim, Öğretim ve Bilgi	337
13.5.6. Kooperatifler Arasında İşbirliği.....	338
13.5.7. Toplumla İlgilenme (Toplumsal Sorumluluk).....	339
13.6. Tarım Kooperatifleri	339

13.6.1. Tarım Kooperatiflerinin Yararları	340
13.6.1.1. Ekonomik Yararlar	340
13.6.1.2. Sosyal ve Kültürel Yararlar	341
13.6.2. Tarım Kooperatiflerinin Sınıflandırılması	342
13.6.2.1. Tek Amaçlı Tarımsal Kooperatifler.....	342
13.6.2.2. Çok Amaçlı Tarımsal Kooperatifler.....	371
13.6.3. Türkiye’de Tarım Kooperatifleri	375
13.6.3.1. Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Milli Birliği	376
13.6.3.2. Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Ortak Girişimi ve “Çiftçi Örgütlerinin Kurumsal Olarak Güçlendirilmesi Projesi”	376
13.7. Türkiye’de Kooperatif Benzeri Tarımsal Örgütler.....	377
13.7.1. Mahalli İdare Birlikleri	377
13.7.1.1. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri.....	378
13.7.1.2. Sulama Birlikleri	380
13.7.1.3. Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlikleri.....	381
13.7.1.4. Tarımsal Amaçlı Üretici Birlikleri	386
13.8. Ülkemizdeki Kooperatiflerin Mevcut Durumu ve Geleceği	389
13.9. AB Tarımsal Kooperatif Örgütleri (COPA ve COGECA).....	396
13.10. Uluslararası Çalışma Örgütü’nün Kooperatifleri Teşvik Kararı.....	398
13.11. Avrupa Kooperatif Statüsü	399
13.12. Birleşmiş Milletlerin Kooperatifçiliği Teşvik Kararları	400
13.13. Türkiye Kooperatif Strateji ve Eylem Planı 2012-2016	401
KAYNAKLAR.....	404

ÖNSÖZ

Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesinde 1984 yılından itibaren Lisans öğrencilerine verdiğim “Tarım Ekonomisi” dersinin notları ilk kez 1987 yılında çoğaltılmış ve bu ders notları 1990 yılında gözden geçirilerek genişletilmiştir. 1992 yılı başında yayınlanan “Tarım Ekonomisi” kitabımın temelini bu ders notu oluşturmuştur. Ziraat Fakültelerinde okuyan öğrencilerin ders notu ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan bu kitabın birinci baskısı görülen ilgi ve talep üzerine kısa sürede tükenmiş ve 1993 yılında ikinci baskısı yapılmıştır.

Ülkemizin çeşitli Ziraat Fakültelerinde ders kitabı olarak okutulan bu eser, değerli meslektaşlarımla yapıcı eleştirileri ve önerileri doğrultusunda 1994 yılında yapılan üçüncü baskısında güncelleştirilerek genişletilmiştir.

1998 yılında dördüncü baskısı yapılan kitapta 1994 baskısı esas alınmış olmakla birlikte, bölümlerin tümü gözden geçirilerek güncelleştirilmiştir. “Avrupa Topluluğu Ortak Tarım Politikası ve Türkiye ile İlişkiler” bölümünün yerini “Uluslararası Tarım Politikası” bölümü almıştır. Kitaptaki ağırlığı giderek artan Tarım İşletmeciliği ile ilgili konuları kitabın ismine yansıtma amacıyla kitabın adı da “Tarım Ekonomisi ve İşletmeciliği” olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklikte Tarım Ekonomisi Bilimindeki değişiklikler ve çalışma alanının genişlemesinin de rolü olmuştur. Giriş bölümünde bu konuda bilgi verilmiştir.

Dördüncü baskısı tükenen kitabın beşinci baskısında Dünya'nın ve ülkemizin değişen ekonomik koşulları, bu değişikliklerin tarım sektörüne yansımaları dikkate

alınarak önemli değişiklikler yapılmıştır. Kitabın beşinci baskısına “Doğal Kaynaklar Ekonomisi ve Değer Biçme” adlı yeni bir bölüm eklenmiştir.

Kitabın beşinci baskısındaki formatında Giriş bölümü hariç diğer bütün bölümler “Tarım Ekonomisi ve Politikası” ve ”Tarım İşletmeciliği” olarak iki ana kısım içerisinde toplanmıştır. I. Kısımda “Tarımın Türkiye Ekonomisine Katkısı”, “Tarımsal Üretim Ekonomisi”, “Doğal Kaynaklar Ekonomisi”, “Tarım Politikası” ve “Uluslararası Tarım Politikası” bölümleri yer almıştır. II. Kısımdaki bölümler ise “Tarımsal Üretim Faktörleri”, “Tarımsal Finansman ve Kredi”, “Çiftlik Yönetimine Giriş”, “Çiftlik Analizi”, “Tarımsal Pazarlama” ve “Tarımsal Kooperatifçilik”tir.

Beşinci baskının tükenmesi üzerine kitabın 2006 yılında yapılan bu yeni baskısında format değiştirilmemiş, ancak bütün bölümler gözden geçirilerek geliştirilmiş ve istatistikler yenilenmiştir. Özellikle Türkiye’de 2000’li yıllarda uygulanan tarım politikalarından tarım sektörü önemli ölçüde etkilenmiş, tarımın ekonomik boyutları ve ülke ekonomisindeki yeri çok değişmiştir.

Kitabın 2015 yılında yapılan yedinci baskısında Tarım Ekonomisi ve İşletmeciliği bilimindeki gelişmeler ve ülkemizde uygulanan tarım, pazar, kredi ve kooperatifçilik politikalarındaki değişiklikler ışığında eser güncelleştirilmiş ve kapsamı genişletilmiştir. Yedinci baskıda 2006 baskısının formatında önemli bir değişiklik yapılmamıştır.

Kitaptaki konuların kolayca anlaşılması için, örneklerin basit ve açık olmasına çalışılmıştır. Kitaptan en iyi şekilde yararlanabilmek için öğrencilerin Ekonomi derslerinde verilen Mikroiktisat ile Makroiktisadın temel ilke ve kavramları (Talep, Arz, Tüketici Davranışı Teorisi, Piyasalar ve Firma Dengeleri, Fiyat Mekanizmaları, Bölüşüm Teorisi, Milli Gelir, Dış Ticaret vb) hakkında bilgi sahibi olmaları gerekir. Konuların basitleştirilmesinden ötürü bu kitapta bazı eksiklikler ve açıklanması gereken noktalar olabilir. Eksikliklerin ve hataların sorumluluğu bana aittir. Kitabı okuyan ve ders kitabı olarak okutan meslektaşlarımın bu konudaki değerli eleştiri ve katkıları bu eserin giderek daha faydalı olmasına yardımcı olacaktır.

Kitabın birinci baskısından yedinci baskısına gelinceye kadar Fakültemiz Tarım Ekonomisi Bölümü öğretim elemanlarının hemen tamamının bundan önceki baskılara anlamlı katkıları olmuştur. Onlara ve kitabın daha önceki baskılarını inceleyerek değerli katkılarda bulunan bütün meslektaşlarıma teşekkür ederim..

Kitabın “Tarım Politikası” ve “Uluslararası Tarım Politikası” bölümlerinin güncellenmesine katkıda bulunan Doç. Dr. Okan Gaytancıoğlu ile Yrd. Doç. Dr. Sema KONYALI’ya, “Doğal Kaynaklar Ekonomisi ve Değer Biçme” bölümünü hazırlayan Prof. Dr. Dr. Ahmet Kubaş’a, “Tarımsal Pazarlama” bölümünü geliştiren Prof. Dr. Ömer Azabađaođlu ve Doç. Dr. Yasemin Oraman’a, kapak tasarımını ve düzeltmeleri yapan Yrd. Doç. Dr. Harun HURMA’ya, “Tarımsal Koope-ratifçilik“ bölümünü güncelleştiren Dr. Burçin Bařaran’a, kitabın sayfa düzenini titizlikle yapan, çizelgeleri ve şekilleri düzenleyen Öđ. Gör. Fuat YILMAZ’a, ki-tapta yer alan istatistiki verilerin ve çeşitli bilgilerin toplanmasında yardımcı olan Arař. Gör. Derya İlkey ÇAKAL’a teşekkürü borç bilirim.

Bu kitabın Ziraat Fakóltesi öğrencilerine, Tarım Ekonomisi ve İşletmeciliği Bilimine ilişkin konulara ilgi duyanlara yararlı ve yardımcı olmasını dilerim.

İ. Hakkı İNAN
Tekirdağ, Ocak 2016